

کتابخانه‌های روستایی استان مرکزی

○ فریبرز جلیلی

اشاره:

در شماره‌های قبلی کتاب ماه کلیات، وضعیت کتابخانه‌های روستایی در استانهای آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اصفهان، ایلام، اردبیل، بوشهر، چهارمحال و بختیاری، خراسان، خوزستان، زنجان، سمنان، یزد، قم و سیستان و بلوچستان به طور خلاصه بررسی شد. در این شماره در نظر است با استفاده از داده‌های آماری و اطلاعات در دسترس به وضعیت کتابخانه‌های روستایی استان مرکزی پرداخته شود.

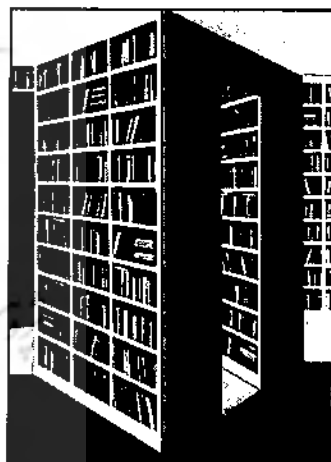
کتابخانه‌های روستایی با مدیریت نهادهای روستایی یعنی شوراهای اسلامی و با نظرات و حمایت‌های دولت اداره شود. به عبارتی، به شکل نیمه مردمی و نیمه دولتی باشد.

کتابخانه‌های روستایی یگانه مراکز فرهنگی، آموزشی و ترویجی معتبر، مهم و مطمئن در میان روستاییان و زمینه‌سازی جهت ایجاد این اعتماد و اطمینان موضوعی نیست که امروز یا دیروز اتفاق افتاده باشد؛ بلکه بیش از دو دهه تلاش، وقت، نیرو و هزینه دربرداشته است که نمی‌توان به سادگی از آن گذشت. شاید اگر امروز راهکار مناسبی برای ادامه حیات این کتابخانه‌ها در سطح روستاها به کار نیندیم، فردا دیر باشد.

جمعیت کشور ما جوان است و دارای اوقات فراغت بسیار که می‌بایست به نحو مطلوبی پوشش داده شود تا هرز نرود. پاسخ اعتماد مردم را می‌توان با ترویج و اشاعه فرهنگ کتابخوانی از طریق تهیه و توزیع کتابهای مناسب و پر مخاطب و نیز اجرای برنامه‌های متنوع و آموزنده در کنار ارائه خدمات کتابداری و اطلاع‌رسانی به جوانان، نوجوانان و سایر علاقه‌مندان و مشتاقان فرهنگ در روستاها داد. مهم نیست که کتابخانه‌های روستایی ما دارای سازه‌های شیک و شکل نیستند؛ مهم آن است که بتوانیم با روشهای بسنجیده و منطقی حتی در یک اتاق ۳×۴ روستایی از امکانات موجود حداکثر استفاده را

وضعیت کتابخانه‌های روستایی استان بر پایه داده‌های آماری در پایان سال ۸۰، تعداد کتابخانه‌های روستایی فعال و دایر استان مرکزی بالغ بر ۱۲۷ باب بوده است. اکثر این کتابخانه‌ها با مشارکت مردم و حمایت‌های مادی و معنوی جهاد در طی بیست و دو سال گذشته تأسیس و راه‌اندازی شده است. با نگاهی به آمار جمعیت روستایی که ۴۲/۹٪ از کل جمعیت استان را تشکیل می‌دهد و مقایسه نسبت آن با تعداد کتابخانه‌های روستایی موجود، متوجه این نکته می‌شویم که به ازای هر ۴۱۵۱ نفر روستایی، تنها یک کتابخانه وجود دارد. اگرچه نسبت موجود در مقایسه با برخی استانها رقم بدی نیست، شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد کسش فرهنگی روستاهای استان بیش از اینهاست. براساس آمارهای ارسالی، متوسط سطح سواد در روستاهای دارای کتابخانه ۶۷/۵٪ بوده است.

آگاهان به مسائل این‌گونه کتابخانه‌ها پیشنهادها متفاوتی جهت بهبود وضعیت راه‌اندازی، گسترش و تجهیز این مراکز ارائه می‌دهند. عده‌ای اعتقاد به واگذاری صددرصد آنها به مردم دارند و برخی بر این نظر هستند که کتابخانه‌های روستایی می‌بایست زیر نظر دولت و با حمایت‌های گسترده و همه‌جانبه آن اداره شود. البته پیشنهاد سومی هم هست که معقولتر به نظر می‌رسد و طرفدار بیشتری هم دارد که

مقدمه:

استان مرکزی با مرکزیت شهرستان اراک یکی از استانهای واقع در حاشیه غربی کشور است و با استانهای تهران، قم، اصفهان، لرستان، همدان و قزوین هم‌جوار است.

این استان دارای ۱۲۲۸۸۱۳ نفر جمعیت است که ۵۲۷۳۶۵ نفر از آنها در قالب ۱۱۴۹۴۷ خانوار در مناطق روستایی سکونت دارند. این استان دارای ۸ شهرستان، ۱۷ بخش، ۱۹ شهر، ۶۱ دهستان و ۱۴۰۴ پارچه آبادی است.

بیریم و مخاطبان بیشتری را در این کتابخانه‌ها گردهم آوریم و نیازهای فرهنگی آنها را پاسخ دهیم. در این صورت کتابخانه‌های روستایی به منزله پایگاههایی مردمی که مسئولیت اداره و نگهداری آنها با خود مردم است روند رو به رشدی خواهند داشت و جایگاهی مناسب جهت ارتقای سطح دانش و بینش روستاییان خواهد شد.

به استناد آمارهای واسله در پایان سال ۸۰، تعداد کتابهای قفسه‌های این کتابخانه‌ها به همراه سایر منابع چاپی به ۱۸۷/۶۹۰ جلد بالغ شده است. عمده‌ترین موضوعات عبارت است از کتابهای دینی و عقیدتی ۲۶/۹٪، کتابهای داستانی، ادبی و

افزایش چشمگیری داشته نسبت به سایر موضوعات دارای اختلاف زیادی است. به نظر می‌رسد که در شرایط فعلی مناسب‌ترین اقدام آن باشد که مسئولان ذی‌ربط در استان به طور مستمر و پیوسته از طریق کتابداران این کتابخانه‌ها از نظرها و خواسته‌های اعضا مطلع شوند و کتابهای مورد علاقه آنها را که براساس گزارشهای دریافتی، غالباً کتابهای علمی، آموزشی و کمک درسی است، برای آنها ارسال کنند.

مبتنی بر آمارهای موجود در پایان سال ۸۰، تعداد کارکنان و کتابداران بومی داوطلب خدمت در این کتابخانه‌ها به ۲۰۰ نفر افزایش یافته است

هنری ۲۴/۹٪، کتابهای علمی، آموزشی و کمک درسی ۱۹٪، کتابهای کودکان و نوجوانان ۲۶/۶٪ و سایر موضوعات که ۲/۶٪ بوده است. بر این اساس میانگین تعداد کتابی که به هر کتابخانه تعلق گرفته ۱۴۷۷ جلد است.

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود آمارها بیانگر آن است که در طی چند سال گذشته با تهیه، توزیع و همچنین اهدای کتابهای متعدد و متنوع به کتابخانه‌های روستایی به شکلی در موضوعات تعادل برقرار شده است. اختلاف بسیار کم کتابهای کودکان و نوجوانان با کتابهای دینی، مذهبی و عقیدتی بسیار جلب نظر می‌کند و نیز آمار بالای کتابهای داستانی و ادبی، حکایت از توجه مسئولان به تهیه و ارسال این‌گونه موضوعات به کتابخانه‌های روستایی دارد.

البته در این بین اگرچه تعداد کتابهای علمی، آموزشی و کمک درسی نسبت به سالهای قبل

که از این تعداد ۹۳ نفر مؤنث و ۱۰۷ نفر مذکر هستند. به لحاظ شغلی از این تعداد ۱۶ نفر معلم، ۳۷ نفر محصل، ۲۷ نفر کشاورز، ۲۴ نفر کارمند، ۱۵ نفر در مشاغل آزاد، ۱۳ نفر از مشمولان طرح سربازان سازندگی، ۴۸ نفر خانه‌دار، ۲ نفر روحانی، ۸ نفر دانشجو و ۱۰ نفر بیکار گزارش شده است.

گفتنی است که طرح سربازان سازندگی یکی از برنامه‌های وزارت جهاد کشاورزی در دو سال گذشته بوده که با جذب و به کارگیری تعداد محدودی از مشمولان بومی دارای مدارک دیپلم، فوق‌دیپلم، لیسانس و بالاتر در مناطق روستایی و به ویژه در کتابخانه‌های روستایی از توان و تخصص آنها استفاده می‌شود.

سطح تحصیلات هریک از کتابداران مذکور به این ترتیب است: ۱۹ نفر در حد ابتدایی، ۳۹ نفر راهنمایی و سیکل، ۳۵ نفر در حد متوسطه و حوزوی، ۷۶ نفر دیپلم و ۲۵ نفر بالاتر یعنی دارای

مدارک فوق دیپلم و لیسانس. براساس آمارهای فوق ۵۰/۵ درصد این کتابداران دارای مدارک دیپلم و بالاتر هستند؛ یعنی حداقل برای نیمی از این افراد که دارای مدارک دیپلم و بالاتر هستند می‌توان با برنامه‌ریزی مناسب دوره‌های آموزشی کوتاه مدت و بلندمدت کتابداری و اطلاع‌رسانی دایر کرد.

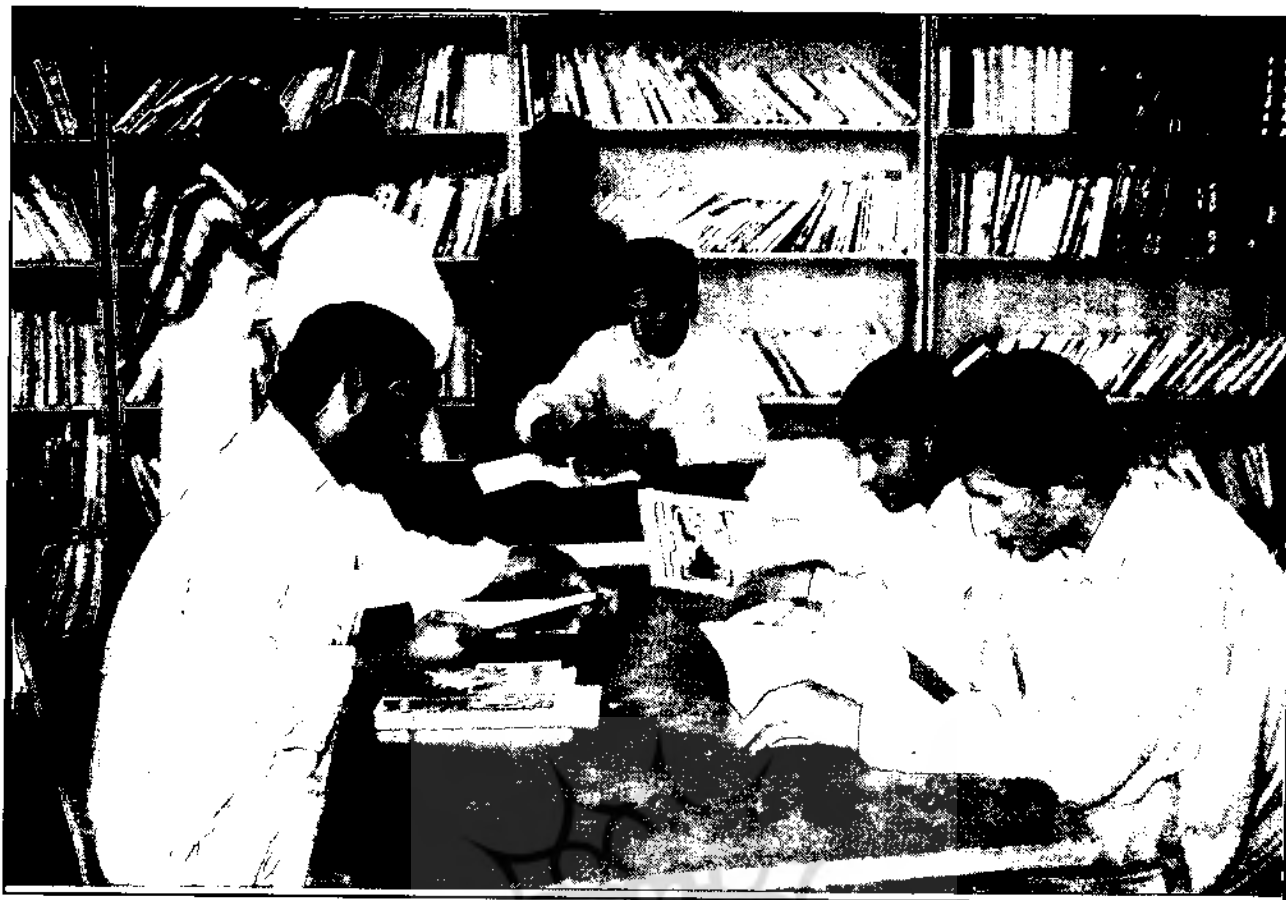
نکته قابل ذکر دیگر آن است که در طی چند سال اخیر تعداد کتابداران زن و دختر داوطلب خدمت در این کتابخانه‌ها افزایش چشمگیری داشته است که نشان از اعتماد، درک بالا و احساس نیاز این قشر به حضور و مشارکت در عرصه فعالیت‌های اجتماعی روستا دارد.

مطابق بررسی‌های به عمل آمده در پایان سال ۸۰، آمار تعداد افرادی که به صورت ثابت و مستمر دارای کارت عضویت کتابخانه‌های روستایی بوده‌اند به ۳۰۲۵۳ نفر بالغ شده است که ۱۶۱۵۰ نفر مؤنث و ۱۴۱۰۳ نفر مذکر هستند؛ یعنی ۵۳/۳٪ اعضا از میان زنان و دختران و ۴۶/۷٪ از بین مردان و پسران روستایی هستند. آنچه که جالب توجه به نظر می‌رسد آن است که در گذشته تصور می‌شد که در تمامی کتابخانه‌های روستایی تعداد مردان بیش از زنان است؛ اما در بررسی آماری این کتابخانه‌ها در استان مرکزی متوجه می‌شویم که چنین نیست که در جای خود قابل تأمل است.

در تحلیل این وضعیت شاید بتوان گفت که کتابخانه‌های روستایی در تعامل با روستاییان، به ویژه زنان و دختران روستایی به نقطه‌ای رسیده‌اند که دیگر نیازی به گفت‌وگو، توجیه و تشویق نیست و خود آنها با رغبت و علاقه بسیار به این مراکز مراجعه می‌کنند و از خدمات و برنامه‌های جنبی ارائه شده بهره‌مند می‌گردند. در واقع این امر از حین ظن و اعتماد روستاییان ناشی می‌شود. این موضوع در صورت استمرار و حمایت از سوی مسئولان امر می‌تواند نویددهنده تحولات مثبتی در نگرشهای سنتی خاص جامعه روستایی و حضور و مشارکت هرچه بیشتر زنان در فعالیتهای اجتماعی باشد.

در بررسی پراکنش اعضای هریک از کتابخانه‌های روستایی استان مشاهده می‌شود که تعداد آنها از کتابخانه‌ای به کتابخانه دیگر متغیر است. این پراکندگی به لحاظ کمی متناسب با جمعیت، سطح سواد، بافت فرهنگی، امکانات کتابخانه، وضعیت فیزیکی و ساختمان و برنامه‌های جنبی هر کتابخانه از حداقل ۲۵ نفر تا حداکثر ۱۲۰۰ نفر متغیر است.

در مقایسه وضعیت گروههای سنی اعضای این کتابخانه‌ها نیز تفاوتها محسوس است. در دو

هستند. در هر حال، اغلب کتابخانه‌های روستایی به دلیل کمبود یا نبود امکانات مورد نیاز فاقد قرائتخانه‌ای شبیه به کتابخانه‌های عمومی شهری هستند و بیشتر کتاب را به امانت می‌دهند.

آمارها نشان می‌دهند درهای ۲۷٪ از این کتابخانه‌ها روزانه بین یک تا چهار ساعت، ۲۴۸/۸٪ از چهار تا شش ساعت و ۲۴۴/۲٪ بیش از شش ساعت و در هفته نیز ۲۱/۵٪ از یک تا سه روز، ۲۲۶/۷٪ از سه تا پنج روز و ۲۷۱/۸٪ از پنج تا هفت روز بر روی اعضاء باز است.

در پایان این بحث به منظور نتیجه‌گیری بهتر از موضوعات مطرح شده در بررسی وضعیت کتابخانه‌های روستایی استان مرکزی، تلاش شده است به استناد آمارها و ارقام دریافتی در یک دوره پنج ساله یعنی از انتهای سال ۷۵ تا پایان سال ۸۰،

موضوعات مطروحه در گزارش به ترتیبی که می‌آید یا هم مقایسه شود و به نحو مطلوبی در معرض دید علاقه‌مندان قرار گیرد. شایان ذکر است که تمامی این آمارها و اطلاعات از پرسشنامه‌های مربوط به این کتابخانه‌ها که از سوی نهادهای ذی‌ربط در استان ارسال گردیده‌اند استخراج شده و مورد بهره‌برداری قرار گرفته است.

ضوابط و معیارهای تعیین شده از سوی کارشناسان، تعداد ۴۴ باب از نوع درجه یک، ۵۵ باب درجه دو و ۲۸ باب درجه سه هستند.

بررسی‌های به عمل آمده نشان‌دهنده آن است که زیربنای مفید هریک از این کتابخانه‌ها به دلیل نبود طرح تیپ مشخص و واحد بسیار متفاوت است. کتابخانه «شهید بهشتی» در روستای اسفندان از توابع شهرستان اراک با ۱۰۰۰ مترمربع مساحت دارای بیشترین زیربنای مفید و کتابخانه «اندیشه» در روستای کرکان از توابع همین شهرستان با ۱۰ مترمربع مساحت دارای کمترین سطح بنای مفید است.

برآوردهای آماری از امکانات و تجهیزات کتابخانه‌ای موجود در این مراکز گویای آن است که در مجموع ۷۸۱ عدد قفسه کتاب، ۱۱۷ عدد میز اداری مخصوص کتابداران، ۱۵۷ عدد میز مطالعه، ۱۱۷۳ عدد صندلی ویژه اعضا و کتابداران، ۹ عدد جای مجله و روزنامه و ۱۵ عدد برکه‌دان در آنها وجود دارد. هرگاه این تعداد امکانات را با تعداد اعضا و کتابداران این کتابخانه‌ها بسنجیم، متوجه خواهیم شد که به هیچ وجه نیاز همگی آنها را مرتفع نمی‌سازد. به نحوی که برای هر ۲۶ نفر عضو یک صندلی وجود دارد و هر ۱۹۳ نفر از یک میز مطالعه بهره‌مند می‌شوند. ۲۹۲ کتابداران این کتابخانه‌ها دارای میز اداری جهت اجرای امور مربوط به کتابخانه و ارائه خدمات کتابداری

گروه سنی زیر ۱۵ سال و بین ۱۵ تا ۲۵ سال که هر کدام به ترتیب ۱۱۰۱۷ و ۱۲۵۱۷ نفر عضو دارند، اندکی اختلاف دیده می‌شود. در مابقی گروه‌های سنی یعنی بین ۲۵ تا ۳۵ سال (۴۸۹۱ نفر) و بیش از ۳۵ سال (۱۸۲۸ نفر) تفاوت بسیار است و در یک سیر نزولی با افزایش سن از تعداد اعضای این کتابخانه‌ها به طور قابل توجهی کاسته شده است. به عبارتی، ۲۷۷/۷٪ اعضای کتابخانه‌های روستایی استان را جوانان و نوجوانان تشکیل می‌دهند که نشان‌دهنده حضور گسترده آنها در برنامه‌ها و فعالیتهای کتابخانه‌هاست.

در همین حال به استناد آمارهای موجود در پایان سال ۸۰، تعداد مراجعان و مخاطبان این مراکز به طور متوسط روزانه به ۲۸۱۱ نفر رسیده است؛ یعنی به طور میانگین روزانه ۲۲ نفر به هریک از کتابخانه‌های روستایی منطقه یا محل زندگی خود مراجعه کرده و از خدمات و برنامه‌های ارائه شده بهره‌مند گردیده‌اند.

در خصوص وضعیت مالکیت و مکان استقرار هریک از این کتابخانه‌ها، آمارهای سال ۸۰ حکایت از آن دارد که از ۱۲۷ باب کتابخانه موجود، ۶۷ باب دارای مکان مستقل و مختص به کتابخانه، ۳۲ باب استیجاری، ۲۲ باب در کنار حسینیه‌ها و مساجد و ۶ باب در سایر مکانها نظیر مدارس، منازل، پایگاههای بسیج و غیره بوده است. ضمن آن‌که به لحاظ درجه‌بندی، براساس

الف - جدول مقایسه آمار و اطلاعات کلی کتابخانه‌های روستایی استان
به تفکیک در سالهای ۷۵ و ۸۰

ردیف	موضوع	سال	
		۱۳۷۵	۱۳۸۰
۱	تعداد کتابخانه	۸۲	۱۲۷
۲	تعداد کتاب	۹۲۵۰۰	۱۸۷۶۹۰
۳	تعداد کتابدار به	۱۲	۹۳
	تفکیک جنس	مذکر	۸۱
۴	تعداد اعضا به	مونت	۴۸۵۳
	تفکیک جنس	مذکر	۷۲۵۷
۵	متوسط تعداد مراجعه کنندگان (روزانه)	۱۱۵۷	۲۸۱۱

ب - جدول مقایسه آمار تعداد کتاب‌های موجود در قفسه کتابخانه‌های روستایی استان به تفکیک موضوعات در سال‌های ۷۵ و ۸۰

سال	تعداد کتاب بر حسب موضوع					
	عقیدتی و مذهبی	داستانی، ادبی و هنری	علمی، آموزشی و کمک درسی	کودکان و نوجوانان	سایر موارد	جمع کل
۱۳۷۵	۳۰۹۱۲	۲۱۵۷۴	۱۱۰۲۷	۲۳۵۷۷	۵۶۱۰	۹۲۵۰۰
۱۳۸۰	۵۰۵۴۱	۴۶۷۸۵	۳۵۷۸۲	۶۹۹۸۰	۴۶۰۲	۱۸۷۶۹۰

ج - جدول مقایسه آماری وضعیت تحصیلی کتابداران کتابخانه‌های روستایی استان به تفکیک نوع مدرک در سال‌های ۷۵ و ۸۰

سال	تعداد کتابداران بر حسب نوع مدرک					
	ابتدایی	راهنمایی	متوسطه و هوزوی	دیپلم	بالتر	جمع کل
۱۳۷۵	۱۹	۲۷	۸	۳۰	۹	۹۳
۱۳۸۰	۲۵	۳۹	۳۵	۷۶	۲۵	۲۰۰

د - دفتر مقایسه آماری اعضای کتابخانه‌های روستایی به تفکیک سنی

سال	تعداد اعضاء به تفکیک گروه سنی	کمتر از ۱۵ سال	بین ۱۵ تا ۲۵ سال	بین ۲۵ تا ۳۵ سال	بیشتر از ۳۵ سال	جمع کل
۱۳۷۵	۵۱۳۳	۴۶۷۰	۱۷۷۲	۵۳۵	۱۲۱۱۰	
۱۳۸۰	۱۱۰۱۷	۱۲۵۱۷	۴۸۹۱	۱۸۲۸	۳۰۲۵۳	

ه - جدول مقایسه آماری وضعیت مکانی کتابخانه‌های روستایی براساس نوع مالکیت در سال‌های ۷۵ و ۸۰

سال	تعداد کتابخانه براساس نوع مالکیت	مستقل	استیجاری	در کنار حسینیه‌ها و مساجد	سایر مکانها (منزل، مدرسه، پایگاه بسیج و...)
۱۳۷۵	۳۳	۲۰	۲۵	۴	
۱۳۸۰	۶۷	۳۳	۲۲	۶	

و - جدول مقایسه آماری ساعت کار روزانه کتابخانه‌های روستایی استان به تفکیک در سال‌های ۷۵ و ۸۰

سال	ساعت کار کتابخانه‌ها در روز	۱ تا ۴ ساعت	۴ تا ۶ ساعت	بیش از ۶ ساعت
۱۳۷۵	۱۳	۲۰	۴۹	
۱۳۸۰	۹	۶۲	۵۶	

ز - جدول مقایسه آماری روزهای کاری کتابخانه‌های روستایی استان به تفکیک در سال‌های ۷۵ و ۸۰

سال	روزهای کاری کتابخانه‌ها در هفته	از ۱ تا ۳ روز	از ۳ تا ۵ روز	از ۵ تا ۷ روز
۱۳۷۵	۳۵	۱۷	۳۰	
۱۳۸۰	۲	۳۴	۹۱	

ح - جدول آماری تعداد کتابداران کتابخانه‌های روستایی استان به تفکیک نوع شغل در سال ۸۰

سال	تعداد کتابداران برحسب نوع شغل	معلم	محصل	کشاورز	کارمند	سربازان سازندگی	روحانی	خانه‌دار	دانشجو	شاغل آزاد	بیکار	جمع
۱۳۸۰	۱۶	۳۷	۲۷	۲۴	۱۳	۲	۴۸	۸	۱۵	۱۰	۲۰۰	

ی - جدول آماری امکانات و تجهیزات

موجود در کتابخانه‌های روستایی استان

در سال ۸۰

عنوان	تعداد
قفسه کتاب	۷۸۱
میز کتابدار	۱۱۷
میز مطالعه	۱۵۷
صندلی	۱۱۷۳
جای مجله و روزنامه	۹
برگه‌دان	۱۵

ط - جدول درجه‌بندی کتابخانه‌های

روستایی استان در سال ۸۰

نوع درجه	تعداد
درجه یک	۴۴
درجه دو	۵۵
درجه سه	۲۸
جمع	۱۲۷

شرح جداول :

- براساس بند ۱ از جدول «الف»، آمار تعداد کتابخانه‌های روستایی استان در طی سالهای ۷۵ تا ۸۰ از افزایش ۳۵ درصدی برخوردار شده است. این تعداد کتابخانه در سطح استان مرکزی بیش از ۳۰۰ روستا را تحت پوشش برنامه‌ها و فعالیتهای فرهنگی، ترویجی و اطلاع‌رسانی خود قرار داده‌اند.

- براساس بند ۲ از جدول «الف»، آمار تعداد کتابهای موجود در این کتابخانه‌ها در پایان سال ۸۰ نسبت به سال ۷۵ با رشدی معادل ۵۰/۷ درصد بیش از دو برابر افزایش داشته که این امر مطابق جدول «ب» برای تمامی موضوعات به ویژه کتابهای علمی، آموزشی و کمک درسی صادق است.

کتابهای دینی و عقیدتی نیز دارای بالاترین آمار در بین کتابهای موجود است.

- براساس بند ۳ از جدول «الف»، آمار تعداد کتابداران و پرسنل داوطلب و مردمی شاغل در این کتابخانه‌ها در طی سالهای ۷۵ منتهی به

۸۰ از رشدی معادل ۵۳/۵ درصد برخوردار شده و مطابق آمارهای مندرج در جدول «ج»، در وضعیت تحصیلی و سطح مدارک این کتابداران بهبود و پیشرفت قابل توجهی دیده می‌شود.

- براساس بند ۴ از جدول «الف»، آمار تعداد اعضای این کتابخانه‌ها در پایان سال ۸۰ نسبت به سال ۷۵ با ۵۹/۹ درصد رشد، ۲/۵ برابر شده است که این امر مطابق جدول «ج»، برای همه گروههای سنی عضو کتابخانه به خصوص سنین ۱۵ تا ۳۵ سال کاملاً مشهود است.

- براساس بند ۵ از جدول «الف»، آمار متوسط تعداد مراجعه‌کنندگان به این کتابخانه‌ها در طی سالهای ۷۵ تا پایان ۸۰ با ۵۸/۸ درصد رشد به حدود ۲/۵ برابر رسیده که رقم قابل توجهی است. تعداد کثیری از این افراد را جوانان و نوجوانان روستایی تشکیل می‌دهند.

- براساس آمارهای مندرج در جدول «هـ»، در پایان سال ۸۰ نسبت به سال ۷۵،

وضعیت مالکیت این کتابخانه‌ها نیز از ثبات و استقلال بیشتری برخوردار شده است. تعداد کتابخانه‌های دارای مکان مستقل بیش از دو برابر شده است.

- براساس مندرجات جدول «و» و «ز» در طی سالهای ۷۵ تا ۸۰، با افزایش آمار این مراکز هم بر تعداد کتابخانه‌هایی که از ۴ تا ۶ و بیش از ۶ ساعت در روز فعالیت دارند افزوده شده و هم آمار کتابخانه‌هایی که از سه تا پنج روز و پنج تا هفت روز در هفته دایر هستند بالا رفته است.

- مندرجات جداول «ح»، «ط» و «ی» که به ترتیب وضعیت شغلی کتابداران مردمی و داوطلب خدمت در این کتابخانه‌ها، نوع درجه آنها و تعداد مربوط به هر درجه و تعداد امکانات و تجهیزات موجود در کتابخانه‌های روستایی استان مرکزی را در پایان سال ۸۰ نشان می‌دهند، صرفاً به لحاظ اطلاع‌رسانی و ارتباط با موضوع ترسیم شده‌اند و هیچ‌گونه مقایسه‌ای با آمارهای مربوط به سالهای قبل صورت نگرفته است.